

УДК 378.011.3-051:37.015.31]:374.
DOI 10.35423/2078-8142.2019.5-6.14

Т. І. Пирогова,
здобувач Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова
м. Київ, Україна
e-mail: pyrohova27@ukr.net
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5763-160X>

МИСТЕЦЬКЕ ВИХОВАННЯ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ У ПОЗАНАВЧАЛЬНИЙ ЧАС

У статті досліджуються різноманітні форми мистецького виховання майбутніх педагогів у позанавчальний час. Автор стверджує, що позааудиторна діяльність несе в собі чи не найбільший потенціал залучення студентства до мистецтва і власної творчості. Адже вона, зазвичай, здійснюється на засадах зацікавленості, ініціативи, співтворчості, добровільної участі, врахування індивідуальних потреб і талантів, її рушійною силою є інтерес. Крім того, форми позааудиторної роботи мають більш відкритий та неформальний характер спілкування, стосунків, більш динамічну реалізацію і передбачає проведення різноманітних форм. Серед них – вечори відпочинку та зустрічі з діячами культури, поетами, майстрами, митцями, диспути, усні журнали, відзначення пам'ятних дат у житті кафедр, факультетів, дні відкритих дверей університету, виконання громадських доручень, волонтерська діяльність, конференції, конкурси, КВК, екскурсії, бесіди про історію та культуру власного народу та інших країн світу, робота в гуртках за інтересами, участь у художній самодіяльності тощо. Правильна організація вільного часу сприятиме всебічному розвитку молоді завдяки наближенню її до досягнень світової культури, допоможе подолати однобічність мислення та суджень, сприятиме формуванню естетичної культури через залучення майбутніх педагогів до естетичної діяльності, розвине чуттєву сферу особистості, потяг до мистецтва.

Ключові слова: людина, суспільство, культура, мистецтво, мистецьке виховання, позаурочний час.

Позанавчальний час є простором дозвілля та самовизначення студентів. Однак він не може залишатись сферою, звільненою від виховного впливу педагога. Сенс цього впливу полягає у консультативній діяльності, яка може слугувати основою вибору молоддю належного проведення у вільний від навчальної діяльності час.

До дослідження цієї проблеми долучались такі відомі науковці, як В. Андрущенко, Є. Бистрицький, Ю. Богуцький, О. Гомілко, І. Закович, К. Кислюк, С. Кліценко, В. Кремень, М. Култаєва, М. Михальченко, О. Ременець, З. Самчук, О. Чубарева, І. Цехмістро та ін.

У межах дослідження даної теми ми маємо на меті розглянути мистецьке виховання майбутніх педагогів у позанавчальний час, який є простором самовизначення студентів, та дослідити його форми, які формують сучасну гармонійну особистість.

За спостереженнями, хоча молодь, зазвичай, орієнтується на власну систему цінностей і недолюблює втручання старших, порада з боку вихователя, куратора, педагога, може слугувати тим конструктивним поштовхом, від якого розпочинається самостійна творчість молоді. Безперечно, у спілкуванні молоді з педагогами важливо створити атмосферу довіри й зацікавленості, сформувати спільність інтересів, організувати співпрацю. Важливою при цьому є роль кураторів академічних груп, методистів із соціально-виховної роботи, керівників наукових, мистецьких, спортивних секцій, інших учасників навчально-виховного процесу.

Як відомо, куратор студентської групи – це організатор, вихователь, консультант. Він врегульовує та організовує позанавчальну діяльність як процес виховання учнівської молоді, розвиває у студентів активність, самостійність, почуття відповідальності, бере активну участь у формуванні учнівського колективу [1, с. 24]. Саме куратор є відповідальним за адаптацію майбутніх фахівців до нових для них соціально-культурних умов студентського життя, сприяє знайомству студентів з факультетом, університетом, з культурним життям міста, відвідуючи разом із студентами театри, музеї, виставки, концерти тощо. Методисти із соціально-виховної роботи, керівники секцій та художніх гуртків стимулюють інтерес до

культурних заходів, виявляють та розвивають таланти студентської молоді.

Отже, названі кваліфіковані педагогічні кадри, які здійснюють виховну роботу, разом з викладачами естетичних та мистецьких дисциплін відіграють значну роль у морально-естетичному розвитку майбутніх вчителів, формуванні бажання жити і творити у гармонії та красі, утвердження здатності сприймати й адекватно оцінювати естетичні прояви буття.

Важливішим аспектом діяльності викладачів, кураторів та методистів вищої школи є стимулювання активності студентів, оскільки особистість розвивається повноцінно лише у процесі самоосвіти. Переважна більшість студентів налаштована на підвищення свого рівня орієнтації у сферах музичного, танцювального, театрального, художнього мистецтва [6, с. 135], але у житті молоді людини часто-густо виникають перешкоди для задоволення цієї потреби. Комуś не вистачає організованості, комуś – вміння планувати та раціонально використовувати вільний час, а хтось просто не проінформований про можливості художньої творчості та інших форм дозвілля у ВНЗ, студентському містечку тощо. Отже, завданням кураторів та інших організаторів виховної роботи студентської молоді є вивчення можливостей, інтересів, рівня інформованості студентської молоді, пошук шляхів подолання перешкод залучення студентів до позанавчальної творчої діяльності.

При цьому визначальною умовою звернення студентів до естетичного самовдосконалення в більшості випадків є пробудження інтересу до естетичних явищ. Такий інтерес виникає внаслідок наявності у майбутніх фахівців бажання спілкуватися зі світом мистецтва під час дозвілля. Наприклад, інтерес до музики спонукає студентів до різних видів музичної діяльності, постає найважливішим стимулом для музичної самоосвіти. Оволодіння в доступному обсязі найбільшими скарбами музичного, художнього, театрального мистецтва поглиблює і сприяє полегшенню розуміння й інших сферах мистецтва. Своєю чергою, допитливість і сприйнятливність до різних видів мистецтва сприяє і поглиблює інтерес до певного його виду.

Відповідно, з метою підвищення естетичної культури студентів, покращення їх орієнтації в мистецькому просторі, формуван-

ня оцінно-естетичних суджень, майбутніх фахівців потрібно забезпечувати різноманітною науково-популярною літературою у сфері різних мистецтв. Важливою постає й організація зустрічей молоді з відомими митцями та спільний перегляд змістовних передач. Такі передачі переважно спрямовані на пробудження у студентів потреби слухати гарну музику, дивитися змістовні кінофільми, які орієнтовані на виховання в молоді почуття прекрасного, спонукають їх до моральних вчинків, покращення процесу сприйняття та розуміння творів відомих митців, які допоможуть їм долучитися до скарбів світової та вітчизняної спадщини. Також актуалізується значення передач про сучасних, молодих обдарованих музикантів, художників, акторів та ін., а також змістовних передач, що відображають повчальний досвід залучення студентів до мистецтва, який допомагав би майбутнім учителям орієнтуватися в мистецтві, висловлювати свої судження в даному аспекті [6, с. 136].

Активізація позанавчальної творчої естетичної-художньої діяльності можлива через включення студентів до естетично-перетворюючої діяльності як вміння створювати красу навколо себе у процесі естетичного оформлення навчального закладу (аудиторій, ненавчальних приміщень, художніх майстерень, виставкових залів тощо); організації та проведення культурно-мистецьких заходів (тематичних вечорів, художніх виставок – лекцій, художніх віталень, художніх галерей студентських робіт, зустрічі з діячами мистецтва тощо). Позанавчальна творча естетично-художня діяльність студентів зумовлює не лише набуття ними професійної майстерності, а й стає мотивом активної естетико-пізнавальної діяльності майбутніх педагогів-художників, уможливорює стимулювання розвитку їхнього естетико-інноваційного потенціалу та спонукає до самореалізації, саморозвитку та самовдосконалення [3, с. 112].

На особливу увагу у позанавчальній діяльності заслугове знайомство студентів із сучасним мистецтвом, вивчення якого дає можливість молоді бути одночасно свідком та «творцем» того, що відбувається сьогодні. Досить складно пояснити молоді важливість мистецтва у житті людини, базуючись лише на прикладах класичного мистецтва, яке, безперечно, є бездонним кладязем мудрості, вічних цінностей та краси. Своєю чергою, сучасне мистецтво здат-

не поділитися зі студентом досвідом існування в атмосфері сучасності, віддзеркалюючи знайомі події, проблеми, образи, ідеали, тим самим начебто спілкуючись з молодими людьми однією мовою. Більше того, еkleктичне та різноманітне сучасне мистецтво, що не наслідує єдиних принципів ідеології та єдиних властивих рис, що часто сприймається студентами як щось нове, незрозуміле, незвичне, зовсім не схоже на традиційне, провокує молодь на роздуми, багатоманітні інтерпретації, обговорення та дискусії, що має неоцінений виховний вплив на молодь, допомагає виявити різні погляди і розвивати критичне мислення.

Отже, знайомство студентів із сучасним мистецтвом у позанавчальній діяльності є необхідним для розширення мистецтвознавчого тезаурусу студентів, збагачення їх вміння сприймати нове, неординарне та набуття досвіду судження про культуру нашого часу, навчання бачити те особливе, що віддзеркалює в собі ідейні та художні суперечності, які саме і є образним змістом нашої епохи [4, 176–177].

Таким чином, відзначимо, що успішному формуванню естетичної культури студентів у позанавчальний час сприяють такі чинники, як удосконалення виховної роботи кураторів у ВНЗ, які мають всебічно сприяти участі студентства у культурних заходах та його знайомству з різними видами мистецтва (передусім, сучасного); активізація діяльності культурно-просвітницьких установ (театрів, концертних залів, бібліотек, будинків культури тощо); видання та розповсюдження навчально-методичної та науково-популярної літератури, що полегшує процес самоосвіти у сфері різних мистецтв [2, с. 137], а також розвиток відповідних інтернет-ресурсів, стимулювання творчої естетично-художньої активності та включення студентів до естетично-перетворювальної діяльності. Використання окреслених можливостей позанавчальної діяльності дасть можливість інтегрувати естетизуючий елемент майже в усі сфери студентського життя. Якщо ж у процесі такої естетизації важливе місце посідатимуть високі форми і твори мистецтва, належна увага приділятиметься художній творчості і самостійній мистецькій діяльності, то процес насичення аксіологічної палітри сучасного студентства педагогічних вузів цінностями краси і гармонії більш успішним і плідним.

У зв'язку з цим розглянемо роль художньої творчості і самостійної мистецької діяльності у підготовці майбутніх педагогів

Як відомо, саме завдяки художній творчості формується творчий потенціал особистості. Американський філософ Е. Фромм називає потребу у творчості однією з найважливіших людських потреб. Творчий акт завжди є процесом вивільнення та подолання. У ньому присутні переживання сили. Саме тому творчість є невід'ємною від свободи. Тільки вільний може творити, відзначає філософ. Особистість не може піднятися над повсякденною прозою життя без внутрішньої готовності до піднесеного, до романтичного пориву. На думку Фромма, ця вимога продиктована наявністю творчих сил в кожному індивіді, серед яких особливе місце посідає уява, емоційність. У творчості індивід поєднує себе зі світом, розриває межі пасивності свого існування, входить у царство свободи, лише в якому він і може відчувати себе справді людиною. Тільки при творчому ставленні до життя індивід стає особистістю, суб'єктом культури [5, с. 114].

Найглибша сутність творчості розгортається в мистецтві, в художній творчості. Мистецтво взагалі є переважно сферою творчою. Це дає можливість твердити про нерозривний зв'язок виховання художньої культури і художнього навчання, наприклад, образотворчого, музичного, хореографічного або театрального мистецтва. У цьому зв'язку на особливу увагу заслуговує діяльність клубів та гуртків художньої творчості, які існують у ВНЗ та за їх межами, й де майбутні педагоги мають можливість самі створювати культурні цінності. У процесі створення культурних цінностей відбувається становлення особистості як індивіда з її внутрішньою узгодженістю, взаємозалежністю, відповідальністю, психологічною установкою та власною зумовленістю на відтворення художньо-образного змісту музичного твору, хореографічної композиції, твору образотворчого мистецтва [6, с. 123].

У цьому аспекті заслуговує на особливу увагу така форма організації позанавчальної естетико-виховної та художньо-творчої діяльності студентської молоді, як клубні об'єднання. Студентський клуб, що організовує культурне дозвілля студентів одного чи кількох ВНЗ, об'єднує, як правило, кілька гуртків, секцій чи колективів – спортивні, туристські, музичні тощо, має значний виховний

потенціал, адже, з одного боку, дає можливість молодим людям проявити власне прагнення і потребу у свободі, у вільній самореалізації. А з іншого – така самореалізація відбувається в колективі однодумців, що підвищує комунікативно-особистісні характеристики кожної молодої людини. Клубна робота у вищій школі являє собою явище, здатне вирішувати комплекс складних соціально-культурних проблем студентської молоді [7, с. 144–145].

Заняття майбутніх учителів у художній студії і мистецьких гуртках навчального закладу значно підвищує пізнавальну, гносеологічну, виражальну та гедоністичну спрямованість індивіда, що позитивно впливає на розвиток ціннісних орієнтацій майбутнього вчителя у процесі його професійно-педагогічної підготовки. Художня творчість, що супроводжується емоційно-інтуїтивною роботою мислення, сповнює навчальну працю творчістю і позитивними емоціями, забезпечує можливість самовираження студентів шляхом втілення у творі чи виробі своїх художньо-естетичних смаків. А мистецька діяльність робить вагомий внесок у розвиток загальної культури студентів, розвиває інтелект, естетичні почуття, творчі здібності, психомоторні якості, формує прагнення завжди і в усьому діяти за законами краси, а отже, сприяє повноцінному, гармонійному розвитку майбутнього вчителя як особистості і як професіонала [8, с. 361–362].

Важливим моментом є те, що в клубах та гуртках художньої творчості створення культурних цінностей відбувається в колективі, під час багатосторонньої суб'єкт-суб'єктної та суб'єкт-об'єктної взаємодії. Позитивні емоції під час колективного створення та інтерпретації художнього образу суттєво впливають на кожного учасника художнього колективу, театральньо-видовищного заходу або хореографічної композиції. Крім того, відчуття спільного успіху, задоволення від досягнення ансамблю, чистоти інтонування або гармонічного поєднання різних кольорів сприяє внутрішньому піднесенню, естетичному переживанню, натхненню до подальшого творчого пошуку й самовдосконалення [6, с. 125]. Така творчість надає можливість кожному обрати справу до душі, яку можна організувати, зробити краще, ніж інші, проявити себе, утвердитись у колективі. Крім того, колективна творчість розвиває інтерес до

спільної справи, сприяє формуванню відповідних навичок і вмінь, розвитку інтелекту, обміну думками та ідеями.

Крім того, під час творчої діяльності, участі в реалізації спільних проєктів у студентів пробуджуються і розвиваються пізнавальні інтереси, виховується творча активність, допитливість, ініціативність, організованість, колегіальність у прийнятті рішень. За таких умов виникає взаємопорозуміння і єдиний підхід до інтерпретації інтонаційно-образного змісту художнього твору, відбувається гармонізація внутрішньої сфери особистості й культурно-освітнього середовища [6, с. 127].

Високо оцінюючи внесок колективної творчості у розвиток особистості, варто приділити належну увагу індивідуальній творчості та самостійній мистецькій діяльності майбутніх педагогів. Саме завдяки самостійній мистецькій діяльності відбувається формування потреби студентів у творчому самовдосконаленні, самовихованні. Завдяки формуванню позитивної Я-концепції всебічного розвитку особистості, її індивідуального потенціалу відбувається повноцінний художньо-творчий розвиток конкретного студента.

Відзначимо, що індивідуальна діяльність не обмежує потреби молоді у спілкуванні, а дає змогу кожному з них знайти своє місце в загальній справі. Вона є необхідною складовою в роботі гуртків з різних видів образотворчого мистецтва й від уміння налагодити її залежить успіх великих масових заходів. Цілеспрямована індивідуальна робота студентської молоді необхідна для того, щоб кожен з них міг повною мірою розкрити й розвинути свої мистецькі здібності, виразити свою індивідуальність [9, с. 28].

Розвиток самостійної мистецької діяльності майбутніх педагогів заслуговує на особливу увагу тому, що знання про мистецтво, не підкріплені глибокими індивідуальними пізнавальними процесами, нічого не варті. Хоч би якими розгорнутими і потужними були можливості і підходи до організації процесу формування естетичної культури особистості, вони будуть малоефективними, якщо особистість сама не займеться художнім самовихованням. Самовиховання опосередковує будь-які зовнішні впливи. Не є виключенням і процес формування естетичної культури. Людина має відчуття краси самостійно. Своє відчуття краси і творчої дії з її відтворення вона також має сформувати самостійно [10]. Отже, само-

стійна мистецька діяльність відіграє значну роль у розвитку особистості студента, формуванні у нього вміння аналізувати прекрасне, висловлювати оцінно-естетичні судження. Завдяки такій діяльності відбувається значне поглиблення та розширення естетичних знань, удосконалюються естетичні смаки, що дає змогу молодій людині впевнено орієнтуватися в сучасному надскладному і до безкінечності різноманітному мистецькому ландшафті.

Крім того, важливо випробувати себе у різних видах мистецтва. Як зазначає В. Ванслов, «жоден із видів мистецтва, окремо взятий, не здатен розв'язати всю повноту завдань всебічного розвитку особистості, хоч кожен із них бере участь у розв'язанні цих завдань, маючи свою кінцеву мету. Лише сукупність окремих мистецтв може розвивати всю повноту людських потенцій, зробити особистість дійсно багатогранною, допомогти удосконаленню всіх сторін психіки, багатства внутрішнього світу людини» [11, с. 40]. Зокрема, завдяки поліфункціональному впливу образотворчого мистецтва формуються емоційні, мотиваційні, вольові, когнітивні й творчо-діяльнісні складові гармонійної особистості. Музичне мистецтво має величезний вплив на духовній світ людини, є засобом активізації розумових здібностей та фізичного розвитку. Хореографічне мистецтво, розвиваючи емоційно-моральну чуйність, удосконалюючи тіло людини фізично, виховуючи засобами музики духовно, викликає гаму різноманітних морально-естетичних почуттів, допомагає набутти впевненості у власних силах, дає поштовх до самовдосконалення, постійного розвитку. Театральне мистецтво сприяє визначенню адекватної життєвої моделі, формуванню самостійно мислячої, активної, соціально адекватної особистості, а також, забезпечуючи простір самовираження й психологічного захисту, виконує соціально-терапевтичну функцію.

Підсумовуючи, можна зробити наступні висновки. Хоча «всі види мистецтва слугують втіленню головної мети – формуванню сучасної гармонійної людини» [12, с. 204], водночас, кожний з його видів, впливаючи на душу людини в цілому, заторкує різні її струни, і в цьому розумінні вони незамінні. Розвиток самостійної мистецької діяльності майбутніх педагогів важливий ще й тому, що у майбутньому багатьом доведеться виступати організатором самостійної творчої діяльності дітей, виконуючи дуже відповіда-

льне завдання – навчити учнів здобувати знання самостійно, сформувати вміння дітей не лише бачити, відчувати й розуміти прекрасне в мистецтві, а й творити прекрасне в своїй повсякденній діяльності [13, с. 240–241]. Відповідно, успішно організовувати самостійну творчу діяльність учнів здатний лише той педагог, який має досвід самовиховання, усталені навички самоорганізації та саморозвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Батрак Т. Позааудиторна діяльність студентів як чинник підготовки майбутніх вчителів зарубіжної літератури до позакласної діяльності в школі. *Людинознавчі студії*. Серія «Педагогіка». 2016. Вип. 3/35. С. 22–28.
2. Горщенко Ю. Формування оціннісно-ціннісних суджень студентів у процесі професійної підготовки в умовах вищої школи. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2014. № 10(Ч. 2). С. 132–137.
3. Сотська Г. Технологія формування естетичної культури майбутнього вчителя образотворчого мистецтва в педагогічних університетах. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 6(Ч. 2). С. 106–113.
4. Батрак Т. В. Сучасне мистецтво як засіб естетичного виховання студентів педагогічних вузів у позанавчальній діяльності. *Збірник наукових праць [Херсонського державного університету]*. Педагогічні науки. 2015. Вип. 67. С. 176–180.
5. Теория культуры в вопросах и ответах: учебное пособие для студентов заочной формы обучения / ред. Н. М. Мухамеджанова, С. М. Богуславская. Оренбург : ИПК ГОУ ОГУ, 2007. 149 с.
6. Черкасов В. Вплив толерантності на формування естетичної культури молоді. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2012. Вип. 106. С. 121–128.
7. Чубарева О. О. Мистецтво в позанавчальному житті сучасного студентства. *Науковий вісник. Серія «Філософія»*. Харків : ХНПУ, 2016. Вип. 46 (частина II). С. 138–148.
8. Бойчук В. М. Мистецька компонента у професійній підготовці майбутнього вчителя технологій. 2014. Вип. 37. С. 359–364.
9. Базильчук Л. В. Підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва до організації позакласної роботи в загальноосвітніх школах. Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. 287 с.

10. Добровольська О. Естетичне виховання та самовиховання в системі підготовки майбутніх педагогів. *Вісник Інституту розвитку дитини*. Сер. : Філософія, педагогіка, психологія. 2013. Вип. 28. С. 16–21. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2013_28_5

11. Ванслов В. В. Всестороннее развитие личности и виды искусства. М. : Советский художник, 1996. С. 240–246.

12. Зайцева О. Урок музики як основний спосіб формування естетичної культури учнів основної школи. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2012. № 6 (Ч. 2). С. 203–208.

13. Свінцицька Н. М. Формування готовності майбутніх учителів трудового навчання до роботи в гуртках декоративно-прикладної творчості: змістовий компонент підготовки. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2016. Вип. 50 (103). С. 240–249.

REFERENCES

Batrak, T. (2016). Extracurricular activities of students as a factor of preparation of future teachers of foreign literature for extracurricular activities at school. *Livdynoznavchi studii. Seriya "Pedahohyka" (Human studies studios. Pedagogy Series)*, Vol. 3/35, 22-28. [In Ukrainian].

Horshchenko, Yu. (2014). Formation of students' value judgments in the process of vocational training in higher education. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia (Problems of modern teacher preparation)*, № 10 (2), 132-137. [In Ukrainian].

Sotska, H. (2012). Technology of formation of the aesthetic culture of the future teacher of fine arts in pedagogical universities. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia (Problems of modern teacher preparation)*, № 6 (2), 106-113. [In Ukrainian].

Batrak, T. V. (2015). Contemporary art as a means of aesthetic education of students of pedagogical universities in extracurricular activity. *Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky (Collection of scientific works of Kherson State University. Pedagogical Sciences)*, Vol. 67, 176-180. [In Ukrainian].

The theory of culture in questions and answers: a textbook for students of distance learning. (2007). Mukhamedzhanova, N. M. & Bohuslavskaya, S. M. (Eds.). Orenburg: YPK GOU OGU, 149. [In Russian].

Cherkasov, V. (2012). Influence of tolerance on formation of youth aesthetic culture. *Naukovi zapysky. Serii: Pedagogichni nauky (Proceedings. Series: Pedagogical Sciences)*, Vol. 106, 121-128. [In Ukrainian].

Chubareva, O. O. (2016). Art in the extracurricular life of modern students. *Naukovyi visnyk. Serii «Filosofii» (Scientific Bulletin. Philosophy Series)*, Kharkiv: KhNPU, Vol.46 (II), 138-148. [In Ukrainian].

Boichuk, V. M. (2014). An artistic component in the professional training of a future technology teacher. V. 37, 359-364. [In Ukrainian].

Bazylichuk, L. V. (2014). Preparation of future teachers of fine arts for the organization of extracurricular work in secondary schools. Uman: VPTs “Vizavi”, 287. [In Ukrainian].

Dobrovol'ska, O. (2013). Aesthetic education and self-education in the system of training of future teachers. *Visnyk Instytutu rozvytku dytyny. Ser. : Filosofiia. pedahohika, psykhohiia (Bulletin of the Institute for Child Development. Avg. : Philosophy, Pedagogy, Psychology)*, Vol 28, 16-21. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2013_28_5 [In Ukrainian].

Vanslov, V. V. (1996). Comprehensive personality development and types of art. Moscow: Sovetskiy khudozhnik, 240-246. [In Russian].

Zaitseva, O. (2012). Music lesson as the main way of forming the aesthetic culture of primary school students. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia (Problems of modern teacher preparation)*, № 6 (2), 203-208. [In Ukrainian].

Svintsytska, N. M. (2016). Formation of readiness of future teachers of labor training to work in circles of decorative-applied creativity: the substantive component of preparation. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh (Pedagogy of formation of creative personality in higher and secondary schools)*, Vol. 50 (103), 240-249. [In Ukrainian].

Tetiana Pyrohova

Post-Graduate Student of National Pedagogical Dragomanov University, Kyiv, Ukraine; e-mail: pyrohova27@ukr.net; ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5763-160X>

Artistic education of the future teachers in extra-curricular time

Abstracts

In this article various forms of artistic education of the future teachers in extra-curricular time are studied. The author claims that extra-curricular activities have almost the greatest potential to attract students to the arts and their own creativity. After all, it is usually based on interest, initiative, creativity, voluntary participation, individual needs, and talents, and is driven by interest. Moreover, the forms of extra-curricular activities are more open and informal in nature, more dynamic in terms of communication, relationships, and implementation, and include various forms. Among them there are leisure time activities or meetings with cultural figures, poets, masters, artists, debates, oral journals, celebration of memorable dates in the life of departments, faculties, open days of the university, performance of public assignments, volunteer activities, conferences, contests, wits & humour competition, excursions, talks about the history and culture of its people and other countries of the world, work in interest groups, participation in amateur art activities. The proper organization of free time will contribute to the comprehensive development of young people by bringing them closer to the achievements of world culture, will help to overcome the unilateral thinking and judgments, will contribute to the formation of an aesthetic culture through the involvement of future teachers in aesthetic activities, will develop the sensual sphere of personality, the desire for art through familiarity with the beautiful things. The author pays special attention to art, which is mainly a creative field, allowing to assert the inseparable connection between the education of artistic culture and artistic education. This provides an opportunity to create new cultural values for future teachers. Also, thanks to this process, an individual becomes a person. The article analyses the contribution of collective and individual creativity, through which the need for creative self-improvement and self-education is formed, there is a comprehensive development and individual potential of the future specialist.

Keywords: *human, society, culture, art, artistic education, extra-curricular time.*